

OPEN BRIEF

Het ondersteuningsnetwerk en het M-decreet in de praktijk: leerlingen, ouders, leraren en directies aan hun lot overgelaten

Interne leerlingenbegeleiders, leraren en directies van meer dan 30 scholen uit de Mechelse en Haachtse regio luiden de alarmbel rond de gevolgen van de overhaaste invoering van de ondersteuningsnetwerken en het M-decreet.

Inclusie

Het M-decreet heeft als basisprincipe dat kinderen uit het buitengewoon onderwijs door middel van inclusie ook in het reguliere onderwijs terecht moeten kunnen. Onze scholen zijn inclusie erg genegen. Wat is er mooier dan kinderen met een ‘beperking’ alle kansen te geven, zodat zij zich goed in hun vel kunnen voelen? Ook zij moeten kunnen deelnemen aan het gewone schoolleven. Scholen worden hierdoor diverser en dit kunnen we alleen maar toejuichen. De overheid beloofde met het nieuwe ondersteuningsmodel van de ondersteuningsnetwerken extra middelen om flexibel en op maat ondersteuning te kunnen geven aan de leerlingen én leraren op de klasvloer. Het recht op ondersteuning wordt opengetrokken naar meer leerlingen. Leraren en experts uit het buitengewoon onderwijs kunnen leerlingen en leraren in het gewone onderwijs ondersteunen. De slogan “Op alle zorgvragen zal sneller een antwoord komen”, heeft veel verwachtingen gecreëerd.

In de praktijk

Helaas is bij de implementering van het nieuwe stelsel veel te weinig rekening gehouden met de tijd die nodig is en de reële situatie op het veld.

1. De ondersteuningsnetwerken zijn met **een onrealistische kruissnelheid** ingevoerd moeten worden door de scholen van het buitengewoon onderwijs. De spelregels voor de organisatie van de ondersteuningsnetwerken waren pas op 30 augustus 2017 gekend. De procedures waren op dat moment niet klaar en moesten door de ondersteuningsnetwerken zelf uitgezocht worden. Zij moesten hun weg zoeken doorheen het kluwen van de administratie, moesten snel nieuwe personeelsleden, nieuwe ondersteuners aanwerven enz.

2. De **hoge verwachtingen** die gecreëerd waren, leidden tot een enorm groot aantal bijkomende zorgvragen.

De reguliere scholen moeten de begeleiding van de psychische en sociale functionering organiseren voor alle kinderen van de school. Die zorg wordt opgesplitst in 4 fasen. Aan de scholen wordt gevraagd om preventief te werken aan fase 0 (brede basiszorg) en 1 (verhoogde zorg). De zorg in fasen 2 (uitgebreide zorg) en 3 (aangepast curriculum of overstap naar school op maat) wordt opgenomen door de ondersteuningsnetwerken.

Door de toestroom van leerlingen **met een zorgvraag /uit het buitengewoon onderwijs** in de reguliere scholen, werden deze geconfronteerd met een enorme toename aan zorgvragen, waar zij niet op voorbereid waren. Om dit aan te pakken vragen de scholen meer ondersteuning.

3. Leerlingen met een grote zorgvraag (o.a. gedragsproblemen) in de reguliere klassen opnemen, vraagt aanpassing en professionalisering van de leraar, die tijd moet kunnen vrijmaken voor de begeleiding van dit kind, terwijl de gewone lessen moeten doorlopen, en vaak aanpassing van de infrastructuur (een stille hoek, waar de leerling zich kan afzonderen) en aangepaste leermiddelen. Dit moet nu opgelost worden **zonder bijkomende middelen, noch uren, noch financiële middelen**. Dat de huidige middelen ontoereikend zijn is bekend. De 15,2 miljoen euro die werd vrijgemaakt, zijn een aflossing van een project kleuters type 2 en gedragsproblemen uit het verleden. Deze middelen waren al beloofd in 2014 en worden nu, na drie jaar, toegevoegd aan het pakket. Dit is dus echt geen nieuwe injectie.

4. Vroeger werd de begeleiding vooral naar het kind in de klas gericht. Er werd extra tijd uitgetrokken om zijn problemen te bespreken en er oplossingen voor te zoeken: vroeger door de GON-begeleiding met een specifieke expertise, nu door de ondersteuner die van alle markten thuis moet zijn. Vandaag is het de bedoeling om de ondersteuning aan de klasleraar te geven. Goed bedoeld, want de leraar krijgt op die manier expertise die hij later nog kan gebruiken en kan delen met collega's. Leraren en scholen moeten zich kunnen **professionaliseren** luidt het vanuit de overheid. Maar als er geen ruimte, uren noch middelen voor worden vrijgemaakt, hoe moet een leraar zich dan professionaliseren? Leerhindernissen en zorgproblemen van leerlingen leren begrijpen vraagt veel tijd en expertise. In het gewone onderwijs zitten klassen soms overvol en is het moeilijk voor leraren om zich op korte termijn deze expertise toe te eigenen tijdens het lesgeven.

5. Het **Referentiekader Onderwijskwaliteit (ROK)** zet de verwachtingen voor kwaliteitsvol onderwijs uit. Het gaat om gebundelde verwachtingen van de maatschappij en de overheid. Een heel belangrijk onderdeel van het ROK is het **welzijn** van zowel leerling als leraar, omdat dit de basis is voor elke ontwikkeling.

Het is juist dit welzijn dat in het gedrang dreigt te komen. Ervaren en betrokken leraren, die al heel veel 'taken' krijgen opgelegd vanuit de overheid en de 'maatschappij' (cfr. 'De school moet het maar oplossen'), voelen dat hun 'rekker' opspant. Zij willen alle kinderen van hun klas alle kansen geven, maar zitten met de handen in het haar omdat er bijvoorbeeld één leerling het normale verloop van een les verhindert. Dit weegt op de hele klasgroep. Waar is het welzijn van het kind dat niet geholpen kan worden? Waar is het welzijn van de klasgenoot die ook aandacht moet krijgen? Waar is het welzijn van de ouders die verwachten dat hun kind voldoende ondersteuning krijgt? Waar is het welzijn van de leraar die voor elke leerling een coach wil zijn en op zijn eigen grenzen botst? Waar is het welzijn van de jonge ondersteuner die zich niet ervaren genoeg voelt om plots alle expertise uit het buitengewoon onderwijs in huis te hebben?

De ondersteuningsnetwerken hebben samen met de scholen alle zeilen bijgezet om een snelle samenwerking op te zetten. Iedereen doet er alles aan om het onderste uit de kan te halen, terwijl het kind met een zorgvraag centraal blijft staan. Maar er bestaat een grote frustratie bij alle partijen dat het werk niet naar behoren kan uitgevoerd worden. Vooral in het basisonderwijs blijft de nood heel erg groot, omdat de 'detectie' van de zorgvraag pas daar groeit. Scholen investeren dus maar

vanuit hun eigen middelen om kinderen verder te helpen ... Intussen hinken deze leerlingen in hun ontwikkeling in de klas achterop en krijgen ze niet de nodige hulp.

Wij vragen

Alle actoren, zowel de scholen, directies, leraren, ouders én de scholen buitengewoon onderwijs verwachten dat er een gesprek komt met de minister. De situatie is niet werkbaar voor de ondersteuners, noch voor de leraren. In hoeverre is het M-decreet nog gedragen door wie het moet uitvoeren?

- Wij willen dat **procedures** vooraf en niet 'en cours de route' worden gemaakt. Er moet overal in Vlaanderen een structuur komen die rechtlijnig en éénduidig is, zodat elke leerling overal de juiste ondersteuning kan krijgen, waar dat ook is, in het reguliere of het buitengewone onderwijs.
- Wij vragen **vorming** voor de leraren om **fase 0 en 1** in de zorg te kunnen uitvoeren.
- Wij zoeken **uren en middelen** voor de professionalisering van de leraren op de klasvloer en financiële middelen voor de aanpassingen in didactische leermiddelen (en infrastructuur).

Vlaamse overheid, wij vragen dat jullie meewerken met de onderwijssector om de intrinsiek mooie doelstellingen van het M-decreet te realiseren en elk kind centraal te kunnen stellen.

Ondertekenaars

Het schoolbestuur van KITOS, katholieke scholengroep regio Mechelen;

Het schoolbestuur van De Ranken, katholiek onderwijs regio Mechelen;

Het schoolbestuur van de Technische Scholen Mechelen;

Het schoolbestuur van Scheppersinstituut Mechelen (basis en secundair);

De directies van Scholengemeenschap Katholiek Basisonderwijs Regio Haacht DYNAMO 7.

Samen vertegenwoordigen wij meer dan 15 000 leerlingen en 1 500 leraren.